

10

Dinin Aile Üzerinde Etkisi

Yrd. Doç. Dr. Çağla YİĞİTBAŞ

GİRİŞ

Din ile aile arasında karşılıklı dinamik bir ilişkinin varlığı tarihsel süreçte mevcuttur. Aile dinin öğrenildiği ve ilk uygulamalarının yapıldığı yerdir. Buna karşılık dinin de en önemli objesi, değerlerini yerleştirdiği ve uygulamaya geçirdiği yer olan ailedir.

Dinin Tanımı

Boyun eğmek, bir şeye sahip olmak, hükmetmek, birinin karşısında borçlu olmak gibi farklı anlamlara gelen din kavramı “deyene” fiilinden türemiştir. Batı dillerinde din kelimesinin karşılığı olarak kullanılan “religion” da; bir şeyi vazife edinmek, bir şeyi tekrar okumak ve insanı, inandığı tanrıya bağlayan manevi bağ gibi anlamlara gelmektedir (Güven, 2012).

Grekçe ve Latince de bağlanma, korkma; Arapçada yargı, hesap anlamlarına gelen dinin etkinlik alanının çok geniş olması nedeniyle bilim dallarında farklı yönleriyle ele alınmıştır (Bayram, 2014). Felsefede soyut olarak değerlendirilen din; metafizik bir kavram olarak ele alınmakta ve vahiy ürünü olduğu için felsefenin referansları arasında yer almamaktadır (Güven, 2012). Sosyolojide ise, psikolojik ve sosyolojik bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Tek inanca inanmak, inancın bir sistem olarak idrakinden doğan psikolojik tatmin sağladığından kişiyi ilgilendiren şekliyle psikolojik yöne; sosyal bütünleşmeyi temin ederek toplumu ilgilendirdiği için de sosyolojik yöne sahiptir. Tüm bunların yanı sıra sosyolojik açıdan din, toplum yapısına yön veren bir üst sistem olarakta kültürü etkilemektedir (Keskin, 2004; Kurt, 2008).

Öte yandan dine verilen anlam ve tanımlama her dinin mensubuna göre farklıdır: Örneğin; İslam'ın kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim'de din kelimesi; ceza ve mükâfat verme, yargılama, yol, anayasa, ceza hu-

kuku, ahlaki-manevi-dünyevi yasalar bütünü, sistem, gidişat, kulluk, itaat, barış, düzen gibi sosyal içerikli anlamlarda kullanılmıştır. Yahudilikte ise din; kanun, yasa, şeriat, kural gibi anlamlara gelmektedir (Güven, 2012).

Dinin Fonksiyonları

Din, her yönüyle sağlıklı bir topluluk teşkil etmek üzere zümrelerin kaynaşması olup, birlik ve bütünlüğü sağlayan, ortak sorunlar karşısında ortak tavır ve davranışlar ortaya koyan karşılıklı bağlılıktır (Bayram, 2014).

Dinin en temel fonksiyonlarının başında, toplumlara belli bir ‘zihniyet kazandırma’ veya ‘yeni bir dünya kurma vizyonu’ sağlaması gelmektedir. Toplamların parlak dönemleri yanında, buhran devirlerinde de sosyal yapının çözülmeden ayakta durabilmesini temin eder ve böylelikle toplumun bütünleşmesine katkıda bulunur. Bir dine has zihniyetin, o dine mensup bireyler arasında paylaşılması veya yayılması neticesinde, insanlar günlük işlerini görürken ve hatta tabiatı seyrederken bile bu zihniyetin tesirinde kalırlar. Bu zihniyet, dinin insan hayatında etrafı sınırlarla çevrili kapalı bir bölge teşkil etmeyip, kültür ve toplum hayatının din dışında kalan kısımlarında da sürekli olarak varlığını hissettirmesinin başlıca nedenlerindedir (Bayram, 2014).

Bazı davranışların dince sevap olarak nitelendirilmesi, o davranışın yapılmasını özendirir (İslam'ın ana ve babaya itaat etmeyi istemesi gibi). Bazı tutum ve davranışların günah olarak nitelenmesi ise istenilmeyen davranışların yapılmasını engelleyebilir (zina, hırsızlık gibi). Böylece toplumda bir kontrol mekanizması kurulmuş olur (İncil, 2014; Oliver, 2010; Yazır, 2009).

Dinin birleştirici ve bütünleştirici fonksiyonu yanında bir de meşrulaştırıcı işlevi söz konusudur. İktidar sahipleri tarafından iktidarlarına meşru bir yan

Yahudi kutsal metinlerinde bütün erkek çocukların sünnet edilmesinin bir zorunluluk olduğu dile getirilmiştir. Yahudilerde sünnet merasiminin doğumdan sonra sekizinci günde icra edilmesi gerekmektedir. Yahudi toplumunda sünnetsiz topluma kız vermek ne kadar yanlış ise sünnetsiz bir toplumdan kız almak da o kadar yanlış bir davranış olarak kabul edilmiştir.

Öte yandan kız ve erkek çocukların farklı okullara gitmesi ve erken yaşlarda evlendirilmesi ifade edilmiştir (Ataşalan, 2008).

Hristiyanlıkta

Dine girme, İsa Peygambere iman etme ve günahlardan arınma gibi manalar yüklenen vaftiz törenleri dünyaya yeni gelen çocuğa da 8. ve 40. günlerinde uygulanan ritüellerdendir (İncil, 2014). Hatta Eski Ahit kitaplarında önemle vurgulanan sünnet olmanın yerini, Yeni Ahit kitapları vaftiz olmaya yüklemiştir. Hristiyanlıkta yeni doğan bir çocuğa günahlarından arınma manasında vaftiz töreni uygulamasının nedeni ilk insanların Tanrı'nın emirlerini çiğnemesi ve onlardan türeyen neslin günahkâr olması anlayışına dayanmaktadır. Hristiyan ebeveynler vaftiz yoluyla, günahkâr gelen çocukların günahlarının arınacağına inanmaktadırlar. Vaftiz töreni din adamı tarafından ve mümkünse paskalya gününde yapılmaktadır (Ataşalan, 2008).

KAYNAKLAR

1. Ataşalan ZA: *Tevrat, İnciller ve Kur'an-ı Kerim'e Göre Aile Kavramı*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
2. Bahçekapılı N: İslam ve Kilise Hukuku Açısından Aile ve Evlilik. *Avrupa İslam Üniversitesi İslam Araştırmaları Dergisi*, 1 (1); 29-38, 2008.
3. Baseri A: Semavi Dinlerde (İslam, Hristiyanlık, Yahudilik) Kadına Şiddet Ve Saygının Karşılaştırılması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (Özel Sayı 1); 123-127, 2014.
4. Bayram M: *Din ve Aile, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun eserlerinde din ve aile*, http://xn--aralkedebiyat-69b.com/wp-content/uploads/2006/09/y_k_k-din-ve-aile.pdf, (10.08.2014)
- 5a. Boyle DCM, Lee MJ: Chapter 4 Islam, *Fast Facts: Religion and Medicine*, <http://site.ebrary.com/lib/gumushane/reader.action?docID=10480472&ppg=4>, 42-57, 2008 (10.08.2014)
- 5b. Boyle DCM, Lee MJ: Chapter 5 Judaism, *Fast Facts: Religion and Medicine*, <http://site.ebrary.com/lib/gumushane/reader.action?docID=10480472&ppg=4>, 58-75, 2008 (10.08.2014)
- 5c. Boyle DCM, Lee MJ: Chapter 2 Christianity, *Fast Facts: Religion and Medicine*, <http://site.ebrary.com/lib/gumushane/reader.action?docID=10480472&ppg=4>, 15-26, 2008 (10.08.2014)
6. Çelik C: Değişim Sürecinde Türk Aile Yapısı ve Din, Karadeniz Blacksea Chornoye More: 2535, on www.ceeol.com. (08.11.2014)
7. Güneş A: Sosyolojik Olarak Din Ve Toplum İlişkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (1); 153-164, 2014.
8. Güven M: Kültürün Bir Unsuru Olarak Din. *Batman University Journal of Life Sciences*, 1(1); 933-948, 2012.
9. İncil (Sevinç Getirici Haber): İncil'in Yunanca Aslından Çağdaş Türkçe 'ye Çevirisi, <http://www.kutsalkitap.com/calisma/incil.pdf>, (02.11.2014)
10. Keskin YM: Din Ve Toplum İlişkileri Üzerine Bir Genelleme. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* IV, 2; 7-21, 2004.
11. Kleven TJ: Family Virtues in İslam and Christianity: Building Communities in Harmony. *Theological Review*, 34; 50-67, 2013.
12. Kurt A: Sosyolojik Din Tanımları ve Dine Teolojik Bakış Sorunu. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17 (2); 73-93, 2008.
13. Kutsal Kitap ve Arkeoloji: Tevrat Döneminde Günlük Hayat. http://www.oodegr.com/tourkika/biblia/kathimerinotita_stin_epohi_tis_P.Diathikis.pdf (08.11.2014)
14. Oliver L: I.B. Tauris. Introductions to Religion: Judaism: An Introduction: <http://site.ebrary.com/lib/gumushane/detail.action?docID=10456920>, 125-162, 2010. (08.11.2014).
15. Topçuoğlu AA: Yahudilik-Hristiyanlık Ve İslam Hukuku'na Göre Nikah Akdine Etkisi Bakımından Din Farklılığı. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 10 (2); 79-120, 2010.
16. Yadsıman HŞ: Yahudi Dininde Ailenin Yeri, *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XIII-XIV; 241-266, 2001.
17. Tora ve Aftara: <http://www.sevimon.com/images/stories/dokumanlar/> (09.11.2014)
18. Yazır H: Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali (Türkçe Açıklaması) Ayfa Basın. 2009
19. Yılmaz Ö: Hristiyan Mistik ve İslam Tasavvuf Geleneğinde Kadın İmgesi ve Evlilik Konusuna Kısa Bir Bakış. *Eskişehir Osmaniye Gazisi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (2); 49-65, 2012.